

ביטאון עמותת יש

ילדים ויתומים ניצולי שואה בישראל (ע"ר)

YESH

Children & Orphans Holocaust Survivors in Israel (R.A)

2023

תוכן עניינים

עמוד 3

דבר היו"ר ודבר המערכת

עמוד 4

סגירת מעגל אושווינצים- אושוויץ

עמוד 5-6

עדויות ילדים שורדי שואה-שיחה עם ד"ר בועז כהן
שוחחה ורשמה רלי רובינזון

עמוד 6

נתן אלטרמן- אמא כבר מותר לבכות?

עמוד 7-11

"זזה מה שהיה"- יומנה של ילדה בת 12 טובצ'יה לוסטמן
שחזרה מאשוויץ

עמוד 12-15

עקבות החיים-חדר הילדים בתערוכת הקבע בלוק 27
במוזיאון אושוויץ בירקנאו

עמוד 16

משמעות השואה בעיניו של ד"ר נתן דורסט

עמוד 17

שירה של המשוררת ויסלבה שימבורסקה

עמוד 18-19

משרד המשפטים – סיוע משפטי, שרי ורדי- "ניצולת שורה
בת 100 זכתה לראשונה..."

אתר עמותת יש 2023- ובו:

- ביטאון עמותת יש 2023,
- מאמרו של ד"ר דורסט בעריכת ד"ר רות מייטלס,
- יומנה המלא של טובצ'יה לוסטמן שנכתב בהיותה בת 12.
- סיפרה של טובה (לוסטמן) פגי
- "לא מוותרת לא שם ולא כאן" שנכתב בבגרותה.

עמ' 20-21

פעילות עמותת יש 2023 בוועד המנהל ובסניפים-קולאז'

עמוד 22

7.10.2023 ואנחנו - דבריה של רלי רובינזון

עמוד 23

עמותת יש-רשימת בעלי תפקידים 2023

הנהלת עמותת יש

רחוב יהודה הלוי 143 קומה 2,

תל אביב מיקוד: 6527622 ת.ד. 51426

מס' טלפון 03-562979

בתיאום טלפוני מראש

מס' פקס 153-3-5602979

Email: amutatyesh@gmail.com

www.holocaustchildren.com

תשלום דמי חבר לשנת 2022-2023

100 ₪ ליחיד 150 ₪ לזוג

דמי החבר מהווים חלק חשוב מאוד בתקציב התפעול של העמותה.

הנכם מתבקשים לשלם בהקדם את דמי החבר לשנת 2022-2023 באמצעות צ'ק.

נא לרשום את הפרטים הבאים: שם, כתובת, סכום.

יש להקפיד על מילוי הפרטים על מנת שנוכל לזכות את החברים בדמי החבר.

חשוב מאוד לציין את שם המשלם במלואו.

ניתן לשלוח את הצ'ק/ואו השובר ל: ת.ד. 51426 תל אביב 8527622

שמות התומכים בעמותת יש
ועידת התביעות

המשרד לשוויון חברתי

אנו מודים לראשי
העיריות בתחומם
פועלת העמותה
על תמיכתם

שמות התורמים לעמותת יש:

עמותת לעד
גב' אלין גוטלמן
על גיוס תרומות לעמותה

רחל כץ

דבר יו"ר העמותה הגב' רחל כץ

לחברות וחברי העמותה שלום,

כתמיד אני מאמינה בקשר ישיר ובלתי אמצעי עם חברי העמותה.

אני מעודדת פעילות אישית וחברתית רציפה בסניפים. דאגתי נתונה למצבם האישי של החברים. אנו פועלים תמיד לפיתוח קשרים בין החברים עצמם. תודתי נתונה לראשי הסניפים על שיתוף הפעולה, ופעילותם הברוכה. עברה עלינו תקופה של פעילות מבורכת. בביטאון זה נביא לביטוי עשייה זו. במקביל אנו מקיימי עבודה שוטפת של הוועד המנהל והוועדות. מתקיימת אסיפה כללית כנדרש בתקנון. אנו מייצגים ושותפים בעבודת ארגונים הפועלים למען ניצולי שואה. ביטאון זה מוקדש לזיכרון מיליון וחצי ילדים שנספו בשואה, ומביא את סיפורם הנדיר של אלה ששרדו.

בברכה,

רחל כץ

דבר המערכת

חברים יקרים,

אנו מגישות לכם את ביטאון העמותה לשנת 2023. שמנו לנו למטרה להנציח את זכר מיליון וחצי הילדים שנרצחו בשואה. נראה כי זכינו להביא את קולם בדרכים שונות כמו קטעים מיומנה של חברתנו טובה פגי שנכתבו על ידה בגיל 12, ומדברים על ילדותה באושוויץ. עדות אותנטית לגיהנום אותו שרדה. כמו כן אנו מביאות לפניכם את מפעל ההנצחה של בלוק 27 באושוויץ, ואת תרומתה של זוכת פרס ישראל לשנת 2023 מיכל רובנר אומנית בין לאומית, שעיצבה את תערוכת הקבע במוזיאון אושוויץ-בירקנאו. הבאנו ראיון עם ד"ר בועז כהן, על סיפרו "הנשמע קולם?", על עדותם של הילדים ששרדו ציינו את המטפלים שהם עצמם היו ניצולי שואה. רבים מהם איבדו את ילדיהם. הם אלה שליוו את הילדים בתום המלחמה ושימשו להם כתף ואוזן קשבת. תודתנו לאגף המוזיאונים ביד ושם על הסיוע. תודות לאמנית מיכל רובנר ולסופר דוד גרוסמן על אישורם לפרסום.

בברכה

בתיה רפפורט יו"ר המערכת וחברות המערכת.

חברות המערכת:

בתיה רפפורט

מרים ברנאי

רלי רובינזון

פנינה בידרמן

תמונות לקולג': ציפי דיק, מנהלת משרד עמותת יש

עימוד והדפסה: פרינט "דף אור"

הנפקת כתובות: א.ד. הפצות ועיטוף בע"מ

אנו מרכינים ראש
ומשתתפים בצער משפחות
חברי עמותת יש שנפטרו
בשנת 2022-2023
מי יתן ולא תדעו עוד צער
יהי זכרם ברוך

אנו נפרדים בצער רב מצבי מיתר שורד שואה, חבר העמותה ששימש כיו"ר העמותה. לאורך כל שנות עבודתו כאיש ציבור עשה רבות למען הניצולים כלוחם למיצוי זכויותיהם והיה להם אוזן קשבת.

סגירת מעגל בעיירה אושווינצ'ים-אשוויץ

רחל (לוצ'ה), מינה ויעקב נולדו בפולין, בעיירה אושווינצ'ים, להוריהם מרים וחיים גרסטנר, שניהלו מאפיה משגשגת. בספר אושווינצ'ים- כך נקראה העיירה בפי היהודים - מסופר על כך שהאופה חיים גרסטנר נהג לתרום בקביעות לחם ומאפים לבית "הכנסת אורחים" שם שוכנו עוברי אורח ונזקקים.

לאחר כניסת הנאצים לעיירה הוחרם כל רכושם של היהודים, ובהמשך גורשו לגטאות בעיירות סמוכות. רחל, הבת הבכורה שהייתה אז בת 14, נשלחה למחנה עבודה, וההורים עברו יחד עם יעקב ומינה לעיירה כשאנוב, לביתו של ישראל, אביו של חיים שגם הוא היה אופה.

בשנת 1942 שכן פולני הלשין שבני המשפחה אופים לחם בניגוד להוראות הנאצים, וכתוצאה מכך נאסרו והוצאו להורג בתלייה חיים, אחיו שמשון ואביהם ישראל גרסטנר. כל בני המשפחה וכל יהודי העיירה כשאנוב הוכרחו להגיע לככר העיר ולצפות בתלייה.

בני משפחת גרסטנר 1941

הבית שנתרם והפך למוזיאון

זמן קצר לאחר מכן נשלחו כל היהודים למחנה אושוויץ, שהוקם בסמוך לעיירה אושווינצ'ים, והומתו בתאי הגזים, ביניהם האם מרים והילדים מינה ויעקב.

הבת, רחל-לוצ'ה, שרדה את השואה ונישאה לשמואל הורוביץ, גם הוא ניצול המחנות. רחל ושמואל עלו ארצה בשנת 1946 באוניה ודג'ווד שיצאה מאיטליה. כאן בישראל החלו בחיים חדשים ונולדו ילדיהם, חיים ומרים.

בשנת 2010 הגיע לידינו של חיים הורוביץ, נכדו של חיים גרסטנר, מכתב מבית המשפט המחוזי באושווינצ'ים. במכתב ביקשו לאתר את היורשים של הבית והמגרש ששייכים ע"פ הרישומים למרים וחיים גרסטנר. עוד נכתב, כי היורשים אותרו באמצעות דפי עד ב"יד ושם", בעקבות דרישת בית המשפט. כאשר פנה חיים, בנה של רחל, לעירייה להמשך התהליך, נאמר לו שחל חוק התיישנות על רכוש שלא נדרש במשך 30 שנה, ולכן היורשים אינם זכאים לקבל את הנכסים. לאחר מאבק משפטי מתיש שארך ארבע שנים הגיעה פניה מראש העיר, עם הזמנה להגיע ולקבל את מפתחות הבית. המשפחה החליטה לתרום את הבית לעמותה בינלאומית הפועלת לחינוך נוער לערכי סובלנות ושלוה, תוך הנצחת המשפחה, הקהילה וששת המיליונים במבנה שיוקם במקום.

על עדויות ילדים שורדי שואה - שיחה עם ד"ר בועז כהן שוחחה ורשמה רלי רובינזון

ד"ר בועז כהן הוא היסטוריון, ראש התכנית ללימודי השואה במכללה האקדמית גליל מערבי וגם ובמכללת שאנן בחיפה.

ד"ר בועז כהן חוקר גם עדויות מהשואה בהקשר החברתי והתרבותי ומתמקד בגורלם של ילדים יהודים בשואה ולאחריה, כפי שבאה לביטוי בעדויות הילדים אשר שרדו. ד"ר בועז כהן ערך ספר מיוחד בנושא עליו שוחחנו "**הנשמע קולם?**". ספר זה הוא אוסף מאמריי מחקר על עדויות מוקדמות של ילדים ניצולי שואה. הספר ראה אור בהוצאת מאגנס, ירושלים, בשנת 2016. המאמרים בספר פותחים צוהר לעולמם של הילדים בשואה ומאפשרים להתוודע אל חוויות השואה שלהם. הקוראת לומדת גם על אסטרטגיות השונות שנקטו משפחות יהודיות כדי להינצל ובעיקר כדי להציל את ילדיהם.

בשיחה האיר ד"ר כהן צמתים מרכזיים במחקר על עדויות ילדים ניצולי שואה, מיד עם סיום מלחמת העולם השנייה. מדבריו עולה ההבדל בהתייחסות לעדויות ילדים מיד לאחר השואה – מורים, מחנכים ומדריכים יהודים באירופה, לעומת ההתייחסות בארץ לעדויות אלה. מי שטיפלו בילדים והילדות במוסדות יהודיים כמו בתי יתומים ומוסדות ילדים בכלל באירופה, הם הכירו בחשיבות ובמשמעות התייעוד של חוויות הילדים אשר שרדו. אנשי החינוך שם שקדו על איסוף עדויות בהיבנם שמסירת העדות משמעותית למוסר עצמו ולבטח משמעותית בראייה היסטורית. חוברו הנחיות לגביית עדויות כבר בשנת 1945! העדויות נגבו ממי שנולד בשנת 1930 ואילך ובתקופת השואה היו בני שש עד חמש עשרה.

עדויות הילדים, שנגבו ותועדו מיד לאחר השואה מלמדות לא רק על החוויות אשר חוו הילדים, אלא גם החברה היהודית במהלך השואה, על יחסי יהודים גויים – הצלה והקרבה מצד אחד והרדיפה ורצח מצד שני. כמו כן העדויות משקפות גם את החברה היהודית באירופה באותה עת, על גישתה לילדים ניצולים ועל העניין שהחברה של שורדי השואה גילתה בילדים ובסיפוריהם.

אונזערע קינדער – סרטם של נתן גרוס ושאל גוסקינד בכיכובם של דז'יגען ושומאכער

The National Center for Jewish Film

באדיבות: המכון לקידום תיאטרון יהודי

www.jewish-theatre.com

הבה נחזור לכותרת כתבה זו – **עדויות ילדים שורדיי שואה**. כאן המקום לציין שבעצם תועדו רק ילדים יתומים ולא ילדים ששרדו עם ההורים ו/או פגשו בהורה אחד או בשני ההורים בתום המלחמה. רק בשנות השבעים של המאה העשרים החלו חוקרים להתעניין בעדויות ילדים במשמעות של תיעוד היסטורי וכחומר ראוי למחקר. עדויות רבות נשמרו, כמובן, בארכיון בית לוחמי הגטאות, מאלה אשר תועדו על ידי המדריכים בקואורדינציה. בנוסף, מעניין שבארגנטינה, אשר אליה, לאחר המלחמה, הגיעו יהודים שורדיי שואה ובהם גם ילדים, שם תועדו הילדים ביידיש ובשפה זו נשמרו שם העדויות.

בשנות 80-90, ביוזמה פרטית של חבר קיבוץ מגן, יוסלה כרמין, שורד שואה בעצמו הוקם מפעל לתרגום עדויות ילדים, אשר לימים נקרא על שמו. הוא גייס 123 מתנדבים דוברי, בעיקר פולנית, אבל גם שפות אחרות והם תרגמו, במשך אחת עשרה שנים כמה אלפי עדויות, בארכיון יד ושם וגם בארכיון בית לוחמי הגטאות. כדי להקל על החוקרים שקד יוסלה כרמין למיין את העדויות המתורגמות לעברית לפי נושאים וכך להעמיד חומר נגיש לחוקרים לעתיד.

עובדה מעניינת היא שמיד אחרי השואה חשבו המתעדים שעדותו של ילד היא כול כולה אמת, אולם בהמשך הוכח שזה לא מדויק, כיוון שכאשר אותם ילדים מסרו עדות נוספת ברבות השנים, לא אחת עלו סיפורים נוספים אשר לא סופרו בעדות הראשונה ו/או שוזרו פרטים שונים מאלה שנמסרו בעדות הראשונה, אם כי גרעין הסיפור נשאר. במיוחד נשארו סיפורי טראומות קשות כמו רצח הורים לעיניי הילד או פגיעות מיניות. עובדה מפתיע נוספת היא שכאשר אותם ילדים אשר העידו בילדותם, תועדו בגיל מבוגר, הם לא זכרו כלל שהעידו בילדותם ולא תמיד זכרו את תוכן עדותם המוקדמת.

לסיכום, עדויות הילדים, אלה שנגבו ותועדו מיד לאחר השואה מלמדות לא רק על החוויות אשר חוו הילדים, אלא גם על החברה היהודית במהלך השואה, על יחסי יהודים / גויים – הצלה והקרבה מצד אחד ורדיפה ורצח מצד שני. כמו כן העדויות משקפות גם את החברה היהודית באירופה באותה עת ועל גישתה לילדים ניצולים ועל העניין הרב שהחברה של שורדיי השואה גילתה בילדים ובסיפוריהם.

אמא כבר מותר לבכות?

שאלה הילדה בצאתה מהמחבוא אחרי השחרור(אבא קובנר).

נתן אלטרמן- הטור השביעי, שירי העת והעיתון עמוד 22.

כן, ילדה, כן ידיים דקות

כן, עכשיו כבר מותר לבכות

כן, מלאך קטוף ריסים ושיער

כן, עכשיו כבר מותר כבר מותר

כבר הלילה רוגע וצח

כבר הדוד יוזף קרמר הלך,

כבר הרדיו ספר ומנה

מה עשו לך, כבשה מעונה.

על מיטת הסחכות בזוית

קומי בכי, וירח יביט,

בכי בקול, כי מותר, אור נפשי,

כי חפשי העולם, כי חפשי !

"זזה מה שהיה" - יומנה של טובצ'יה לוסטמן בת 12 שחזרה מאושוויץ (1939-1945)

טובצ'יה לוסטמן

אותו כתבה בסוף 1945 במחנה העקורים ברגן בלזן, לבדה, מזיכרונה, כילדה בת 12. בשנת 2000, היא תרגמה ופרסמה אותו בעברית ובשנת 2016, יצא לאור סיפורה "לא מוותרת לא שם ולא כאן", שבו כתבה בשם נישואיה טובה פגי, בהרחבה את זיכרונותיה.

ברשותה, נביא להלן קטעים נבחרים מהיומן:

לא מצוינים ביומן תאריכים והסיבות מובנות. הם לא היו ידועים לי, וגם לא היתה להם שום משמעות לגבי. הזמן באותם ימים נתפס באופן שונה גם ע"י מבוגרים. לפני כעשר שנים, תרגמתי את זכרונותיי לעברית, למען ילדיי. אחת הסיבות לכך, שהיא הזמן להכיר באותו עבר כאוב שלי, לתת לו לגיטימציה ולא להתכחש לו יותר. בהיותי כבת שש, אני

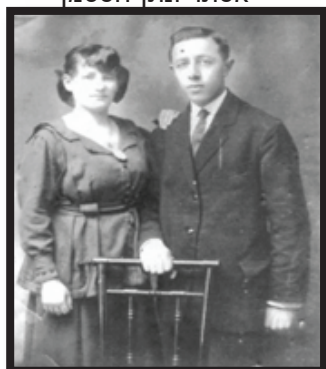

הבית בו גדלתי בויז'בניק-סטרחוביצה

זוכרת זאת מצוין, פרצו לעירנו ויז'בניק-סטרחוביצה חיילים גרמנים, גולגולות מתים על כובעיהם. הם החלו להתפרע בעיר, ערכו חיפושים בבתי היהודים והיו אוסרים אותם בהזדמנויות ובתירוצים שונים.

בעיר עברו שמועות מפה לאוזן כי ליהודים צפוי גירוש [...]. כולם פחדו מהגירוש והוריי, מתוך דאגה לי, התחילו לדבר ביניהם על כך שימסרו אותי למשפחה פולנית, היות ואני דומה לילדים פולנים. [...] למחשבה כי יהיה עלי להיפרד מאמא, אבא, ואחותי, הייתי נתקפת פחד וחשבתי שאין גרוע מזה.

ההורים של טובה פגי:
אסתר ונתן לוסטמן

לפתע, במהירות שלא תיאמן, נפוצה השמועה המאיימת: הגירוש יהיה מחר. כבר הערב עלי לעבור למשפחה הפולנית. בצער רב נאלצתי להשלים עם גורלי ולהפרד מהוריי. לקחתי חלק מבגדי, אמא נתנה לי שקית קטנה עם דברים בעלי ערך ותלתה אותם עם צווארי. אבא רב איתי שאלבש מעיל ואני לא רציתי.

ל"דודה", כך הוסכם שאקרא לאישה הפולנייה, היו שתי בנות גדולות

ממני בהרבה, ובן קרוב לגילי. הוסכם שאתחזה לבת של קרובים שבאה מעיירה אחרת ונשארה לביקור ארוך. כמובן שהיה עלי לדעת את התפילות הנוצריות בע"פ. [...] את הילדים היה בכל זאת קשה לרמות. הם התחילו לחשוד בי, ולעשות לי כל מיני בחינות בתפילות, ואני הייתי מנסה להתחמק בתירוצים שונים. סיפרתי זאת ל"דודה" והיא החליטה שזה נהייה מסוכן, ויהיה עלי להבא להתחבא בבית ולא לצאת יותר החוצה. היא אמרה שתספר לאחרים כי חזרתי הביתה לעיירה ממנה באתי.

כשהיו באים אורחים או קרובי משפחה, הייתי מתחבאת מאחורי ארון או במזווה. לפעמים זה לקחת שעות ארוכות עד שהאורחים היו מסתלקים. כששעמם לי נורא מאחורי הארון הייתי מסתכנת, מגרדת בשקט בארון על מנת שירגישו בי, ולא היה אכפת לי כבר שיגלו אותי. הכי גרוע היה כשהיו באים ילדים, אז הייתי נתקפת חשק עז לשחק איתם.

[...] באחר הערבים גיליתי שיש לי כינים והתביישתי לספר ל"דודה". כך הכינים היו מתרבות ולמדתי לחיות איתן בשלום. בלילה היו מסדרים לי שלושה כיסאות ליד שולחן האוכל הגדול, עליהם שמיכה, וזו היתה מיטתי. [...] היות וגברה הסכנה להחזיק אותי – היו שמועות רבות

הגב' דנישבסקי, הפולניה שהחביאה אותי והצילה את חיי (באמצע) עם ביתה אירנה (1965)

על גילוי ילדים יהודים שהוסתרו אצל נוצרים החליטה ה"דודה" להגניב אותי למחנה העבודה בו היו הורי. המעשה היה מסוכן מאוד. [...] זו היתה הפעם הראשונה מזה כשנה שיצאתי החוצה, היה משונה מאוד, הדודה" האיצה בי וביקשה שאלך מאחוריה מרחק ניכר ממנה, כך שלא יקשרו בינינו במקרה ואתפס. [...] בדפיקות לב הגענו לשער והצלחתי להכנס פנימה מבלי שירגישו בי. הייתי בפנים! בהגיעי למחנה כולם שמחו לבואי, הייתי אחת מתוך כחמישה ילדים שנותרו בחיים בעירנו.

במחנה היו רק מבוגרים שהיו מסוגלים לעבודה קשה, זקנים לא היו.

סלקציה

במחנה החדש היתה תחושה של ארעיות, שכאילו לא נשאר כאן זמן רב. היו שמועות על חיסול המחנה, ועל כך שישלחו אותנו למחנות מוות. [...] המתח במחנה היה רב. באחד הלילות התחילה בריחה המונית. שמענו שמתרחשים דברים איומים. נשמעו יריות, צעקות, היריות נמשכו כל הלילה. גם אמי ואני עמדנו לברוח, החבר של אחותי היה צריך לעזור לנו, אך העניין לא יצא לפועל. הרכבת חיכתה לנו. עלינו לרכבת, ליד אחד הקרונות היה דוחק רב. הסתבר שזה היה הקרון של "המכובדים" וכולם רצו להכנס לתוכו. התחלנו לנסוע מבלי לדעת לאן. בלילה שמענו צעקות איומות מאחד הקרונות, אך לא יכולנו לברר מה קורה. פחדנו לזוז, היינו שקטים מאוד. בהגיעם לאחת התחנות, נודע לנו כי אנו בדרך לאושוויץ.

אושוויץ

בשעת בוקר מוקדמת הגענו לאושוויץ. פקדו עלינו לצאת מהקרונות בצעקות "ראוס, ראוס" וכשירדנו ראינו למה היו צעקות מאחד הקרונות. באותו קרון של המכובדים נדחקו המון אנשים. לא היה מקום לנשום והרבה מהם נחנקו למוות, ביניהם החבר של אחותי שחיבבתי מאוד. גלגלו את המתים החוצה על הרציף.

עמדנו כך קפואים והסתכלנו סביבנו. המון גדר תיל, בפינות סוכות שמירה על עמודים עם זקיפים. לא ראינו אנשים, רק אישה אחת מגולחת בשמלת פסים. חשבנו שהיא מטורפת, היא נראתה משונה מאוד. מאוחר יותר הבנו שכך לבושים רוב האסירים. פקדו עלינו לצעוד, הלכנו ולפתע שמענו מוסיקה, שמענו נגינת טנגו, התקרבו וראינו אסירים בבגדי פסים מנגנים. עמד שם בית גדול מאוד, אמרו שזה הקרמטוריום, המשרפה. אני חושבת שכולם ידעו מה פירוש הדבר. אמרו לנו להיכנס ולהתפשט. נתנו לנו לשתות מים. תהית, אם בכוונתם להרוג אותנו, אז למה לנותנים לנו לשתות? התפשטנו ונכנסנו למקלחות. שמעתי אומרים כי ימיתו אותנו בגז. הסתכלתי כלפי מעלה לראות מאין יצא הגז, ולהפתעתי יצאו מים. אנחת רווחה שלכולם, ניצלנו! בתוך המקלחות עברנו לחדרים אחרים, שם קיבלנו בגדים שהיו ללא שום התאמה למבנה גוף. את רובנו גם גילחו. [...] הסתכלנו אחת על השניה, נראינו מגוחכות ומצחיקות ללא הכר.

הובילו אותנו למחנה. שם ניגש אלינו מפקד המחנה ששמו היה קרמר, ואמר להפריד בין הצעירות לבין האמהות עם הילדים. היינו בטוחות כי הפעם לא ישאירו אותנו בחיים. כי מה התועלת שתהיה להם מכמה ילדים? הגורל משום מה רצה אחרת. והיות ובאותו יום ובימים הבאים הכבשנים לא פעלו, לא היה להם כדאי להפעילם בשביל מספר כה קטן של ילדים, וכך נשארנו זמנית בחיים והובלנו למחנה בירקנאו א', בלוק 52. היות והיינו מיועדים להשמדה, לא שמו עלינו מספר על היד כמו לצעירות. בלוק 52 היה מלא נשים, היה מאוד צפוף. דחקו אותנו ארבע נשים לדרגש. יומיים לא קיבלנו שום אוכל. הרעב מאוד הציק לי. למזלי מצאתי באחת מפינות הדרגש תפוח אדמה אפוי קטן.

בלוק 25 באושוויץ (ביקור עם המשפחה ב-1998)

אכלתי אותו על קליפתו. זה היה טוב מכל מטעם שטעמתי אי פעם. החיים במחנה התנהלו בצורה הבאה: מאוד מוקדם היו מעירים אותנו ומגרשים החוצה לספירת האנשים. [...] היינו עומדות שעות,

לפעמים עד חמש שעות ויותר, גם אם היה קר נורא וירד גשם או שלג. בעומדנו בחוץ, היו המשגיחות מתאכזרות אלינו ומכות אותנו לפי מצב רוחן. לאחר הספירה היינו חוזרות לצריף, מנקות אותו והולכות לברזיות להתרחץ [...]. לא תמיד הספקנו. היה עלינו למהר ולחזור לצריף, כי לאחר שעה מסוימת, אסור היה להימצא בחוץ. [...] קראו לזה עוצר. בצהריים היו מביאות לנו מספר אסירות דוודים גדולים עם מרק. למרק הזה חיכינו רב היום. למרות טעמו הגרוע אכלנו אותו בתיאבון רב. המרק השביע אותי לשעתיים בערך, ואח"כ הרעב שב והציק לי, אך לכך לא הייתה תרופה. היינו נשארים רעבים עד הערב ולעתים קרובות בתוספת קללות של המשגיחות (קאפו). לאט לאט, התחלתי להתרגל לחיי החדשים במחנה.

אלה שלא הצליחו להשלים ולהתרגל, גורלם היה מר, הם שקעו בייאוש וגוועו ברעב. כלל ברזל היה לנסות להשיג אוכל בכל האמצעים, אחרת לא היו סיכויים להשאר בחיים. [יום אחד, גילתה טובה שאמה שחלתה מיועדת להשמדה בסלקציה שערך ד"ר מנגלה ומיהרה להצטרף אליה] תפסו לי את היד על מנת לרשום את המספר שצריך היה להיות מקועקע על מנת לרושמו ולשלחני עם האחרות לקרמטוריום. למזלי, עדיין לא היה לי מספר על היד, והעניין הביך את כולם ד"ר מנגלה צווח, "מה זה? מה עושה כאן ילדה?" תפסו אותי שתי משגיחות ודחקו אותי הצידה. הן גערו בי קשות: "למה את דוחפת את עצמך במו ידיך לתוך התנור?" בכיתי נורא, ניסיתי להסביר כי אמא נמצאת עם האחרות ומה שלא יהיה, אני רוצה להיות איתה. [...] חיפשתי את ד"ר אנה [שאותה הכירה טובה מאז שטיפלה באימה בביה"ח במחנה], שעמדה לא רחוק מד"ר מנגלה, וסיפרתי לה שאמא שלי נמצאת עם כל האסירות האחרות. היא הבטיחה לעזור לי ואמרה לי לחזור לבלוק הילדים בשקט. לא יכולתי להרגע, בכיתי ללא הפסק, וככה פסעתי בשבילי המחנה הריק ובלבי שביב תקווה שאולי האמא תוחזר למרות הכל. כשאני פוסעת ובוכה, ניגשה אלי אחת המשגיחות ואמרה: "הסתכלי אחורה, בקצה הכביש למעלה, הולכת שם אישה, אולי זו האמא שלך?" ואמנים, כבדרך נס, דרך הדמעות ראיתי את אמא מתקרבת בכיוון אלי. אושרי לא יד גבול. האמא הוחזרה אלי! החיים במחנה נמשכו כרגיל, כל מאמצי היו לראות את אמא כמה שיותר ולנסות להשיג תוספות אוכל למנות הזעומות שיקבלנו. בינתיים נודע לי כי את החולים, הילדים והנכים, עומדים להעביר למחנה אחר בתוך אושוויץ היודע בשם "מחנה הצוענים", ושהיה תחנה אחת לפני הקרמטוריום. [...] ד"ר אנה היתה גם היא ב"מחנה הצוענים", ובאחד הימים כאשר ביקרתי אותה, פגשתי אצלה שתי גברות נחמדות: האחת אורלי מנהלת בית החולים, והשנייה קאפו גרטה. שתיהן הבטיחו לעזור לי [...] נתנו לי תפקיד חשוב, אתחיל להיות הקשרית של המחנה. כקשרית קיבלתי מנות אוכל כפולות והתייחסו אליי כאל מישהו חשוב. הייתי מתרוצצת בין הבלוקים ומעבירה הודעות שונות הבין העובדים הבכירים. לאחר זמן מה הצלחתי להעביר גם את אמא לאזור צריפי בית החולים, ומצבה היה טוב בהרבה. [...] במחנה הצוענים", המשמעת היתה לקויה. ניצלתי זאת ובערבים הייתי מתגנבת לבלוק של אמא, שם

הייתי ישנה יחד איתה, ובחמש לפנות בוקר רצתי מהר לבלוק הילדים, שם היו סופרים אותנו כל בוקר.

הדרגש באושוויץ, ששכבו עליו, אמא, אני ועוד אם וביתה

[...] נודע לנו כי מחסלים את המחנה. [...] היה ברור לכולם כי אלה שיישארו, אין להם סיכוי להשאר בחיים. הגרמנים ודאי לא ירצו להשאירם בחיים בבוא הרוסים. כל המסוגלים ללכת התרכזו ליד שער המחנה, ביניהם גם אני ואמא. [...] היה חורף קר, הכל מכוסה שלג וכפור. לא יצאתי כל כך בקלות מהמחנה, כי לילדים לא הרשו לצאת. אך שוב בעזרתה של ד"ר אנה הצלחתי לצאת עם האחרים. הייתי חולה עם חום גבוה ואמא היתה מאוד מודאגת.

צעדת המוות

כשעזבנו את שער המחנה, השתרע לפנינו לילה אפל. השומרים האיצו בנו והתחלנו לצעוד במהירות. [...] בחצות הגענו לעיר אושוויץ, שם קיבלנו קופסאות שימורים וקצת לחם. כמעט לא נחנו. האיצו בנו להמשיך ללכת. כשהגענו לאיזה כפר, ריחמו עלינו כמה גרמנים בעלי מצפון, נתנו לנו לשתות משהו חם, ואף השאילו לנו שני סוסים עד לתחנה הבאה. זה היה נפלא, וכך גם אחותי יכלה לנסוע בעגלה. הגענו לתחנת הרכבת של העיר ברסלאו ומשם היה עלינו להמשיך ברכבות. לאן? איש לא ידע לענות, והיינו גם עייפים מדי שיהיה לנו אכפת. כל הלילה ישבנו בחוץ וכמעט קפאנו, אמא לא נתנה לי להרדם מפחד שאקפא ולא אקום יותר. [לאחר צעדת המוות נדדה טובה עם אמה בין המחנות רבנסבריקו ורכלין שהיו לא טובים יותר מאושוויץ, עד שבדרך לא דרך הגיעו לטורון בגבול פולין וגרמניה] כששמעתי את השפה הפולנית סביב, שמחתי לא ידעה גבול, אבל היא לא ארכה. אכזבתי מפולין היתה גרועה בהרבה מאכזבתי מן החופש שכל כך ציפינו לו. בברגן בלזן טעמתי לראשונה טעמו של בית ספר. התאספנו שם ילדים רבים שכמוני ניצלו בנס מהמלחמה. שם פגשתי את חיילי הבריגדה מארץ ישראל שדיברו עברית. כששמעתי שיש לנו ארץ, יש לנו שפה ובית יהודי, ידעתי כי אין לי מקום אחר בעולם. למרות הפצרותיה של אמא, שנהגר לאמריקה או לקנדה, שם נמצא חלק ממשפחתנו שיוכלו לעזור לנו, התעקשתי. הפעם לאף מקום אחר. ידעתי היטב איפה אני רוצה שיהיה לי בית.

ביולי 1947 הגיעה עם אמה ארצה. כאן פגשה את יוסף פגי, גם מפולין, ויחד הקימו משפחה לתפארת. יוסף נפטר מעט לפני שחגגו 60 שנות נישואים. לצד בניית חייה בארץ, מציליה היו תמיד במחשבותיה. עם נפילת המשטר הקומוניסטי, טובה איתרה את משפחת מציליה ומאז שנסעה לפגוש אותם בפולין שמרה על קשר קרוב איתם ועם צאצאיהם. היא אף נכחה בחתונת נינתם. ב-2003, הוכרזו הלנה ויוזף דנישבסקי ושלושת ילדיהם כחסידי אומות עולם. [...] ביוני 1998 ביקרתי במוזיאון אושוויץ, שם פגשתי היסטוריונית פולניה בשם ד"ר קוביצה (KUBICA) המתמחה בקורות הילדים שהיו באושוויץ. שאלתי אותה אם אמנם אהובתו של ד"ר מנגלה היתה ד"ר אנה ומה עלה בגורלה. ד"ר קוביצה סיפרה לי, כי לאחר שחרור אושוויץ, ד"ר אנה נאסרה והועמדה למשפט. מאחר ורוב העדים מבין אסירי אושוויץ לשעבר העידו לטובתה והיא זוכתה והוחלט לשחררה.

עקבות החיים- חדר הילדים בתערוכת הקבע בלוק 27

במוזיאון אושוויץ-ביקרנאו

ביוני 2013, כתב ניצול השואה אלי ויזל נאום לקראת פתיחת התערוכה החדשה בבלוק 27 במחנה אושוויץ, ובו בחר לציין את הדברים הבאים:
"פתח את לבך, המבקר. ואת תודעתך ואת נשמתך. בשעה שתפסע בתערוכה "שואה" עטוף במראות העבר ובצילי העבר, הקשב לקולם של הקרבנות, הבט בציוריהם של הילדים, גע בשמותיהם של הנרצחים. היה שליחו של המקום הזה. שא עמך את המסר שרק המתים עדיין יכולים לתת לחיים: את מסר הזיכרון."

האידיאולוגיה הנאצית ייעדה את כל היהודים להשמדה, גברים, נשים, זקנים וטף. כל הילדים נכללו בתכנית "הפתרון הסופי", עד האחרון שבהם. זהו הביטוי הקיצוני ביותר של רצח עם. כאשר החל התכנון של תצוגת הקבע החדשה בביתן היהודי באושוויץ-בירקנאו, פנה יד ושם לאמנית הבין לאומית מיכל רובנר, זוכת פרס ישראל 2023, בבקשה שתיצור מיצג ייחודי בחלל שיוקדש למיליון וחצי הילדים היהודים שנרצחו בשואה. רובנר החליטה שלא לבנות אנדרטה או מיצב זיכרון שכן החדר ממוקם בליבת הרצח – המחנה עצמו. לכן העדיפה ליצור חדר שיבטא את עולמם של הילדים. במשך שנה ויותר חקרה רובנר את הציורים ואת הרישומים שיצרו ילדים בתקופת השואה. יד ושם קיבץ עבורה יצירות שנאספו הן מהארכיון והן תוך אוספים אחרים בעולם, בראש ובראשונה באוסף המוזיאון היהודי בפראג.

החלטה מרכזית של רובנר הייתה להישאר נאמנה לפרטי הציורים ולגודלם המקורי: "אין אמן שבכוחו ליצור עבודה טובה יותר בנושא הילדים בתקופת השואה מאשר הציורים שציירו הילדים עצמם," כתבה מיכל רובנר.

"המשפחות, הבתים, החברים, החפצים, הנופים והחירות נגזלו מהילדים. רוב הילדים לא השאירו אחריהם דבר. רק מעטים הצליחו לתעד את הדבר החיוני האחרון שאיש לא היה יכול לגזול מהם: נקודת המבט שלהם. זה מה שבא לידי ביטוי בציוריהם. במצב שבו לא הייתה להם כל בחירה, כשלפניהם מונח דף ונייר, הייתה להם למרות זאת חירות המסוימת לבטא את עצמם ולצייר את המציאות לפי הבנתם... אפשר להרגיש את תחושת הדחיפות ברבים מהציורים. משתקפים בציוריהם החיים שהם נאלצו להשאיר מאחור והמציאות החדשה שנקלעו אליה בעל כורחם. הציורים האלה הם המורשת שלהם, הירושה שהשאירו לנו."

נאמנה להחלטתה שלא לשנות את הציורים או ליצור להם גרסה משלה, החלה רובנר להעתיק את החלקים ואת הפרטים שבחרה מהציורים בעיפרון, בדיוק כפי שהם, אל קירותיו של חלל התצוגה שמוקדש לילדים. בעיפרון ובנייר העתקה בלבד, רשמה רובנר כל קו בגודלו

המקורי תוך הדגשת תשומת לב לפרטי הפרטים של הציורים עצמם. רובנר הקדישה שעות רבות לכל איור, כמו גם לבחירת מיקום הציורים בחלל. התאורה מתמקדת בציורים שמוקמו בגובה השליש האמצעי של קירות החדר, וזאת באמצעות פס אור רחב על אזור הציורים, אשר נמוג בשוליים רכים, בגוון המשתלב עם אור היום החודר מבעד לחלונות. כך מקבלים הציורים הדגש תאורה אשר לא מושך תשומת לב אל "עיצוב האור", אלא מאפשר למבקרים להתמקד בציורים, ובעולמם של הילדים.

האומנית מיכל רובנר

כדי לראות את ציורים הילדים על הקיר יש לעמוד מקרוב. קווי העיפרון החלשים, כמו גם נושאי האיורים עצמם, מצריכים התבוננות כמעט אינטימית. הציורים העוטפים את החלל מרתקים ורבי עצמה. הצירוף של כולם יחד מעניק ביטוי לשואת הילדים.

ברקע התצוגה מהדהדות הקלטות מקוריות של קולותיהם של ילדים יהודים מתקופת המלחמה ומיד אחריה – שרים, מדברים ומשחקים. הקולות נשמעים ונעלמים. טקסט שכתב במיוחד עבור התערוכה הסופר דויד גרוסמן משלים את הניסיון לייחד מבט לעולמם של הילדים היהודים שהיו ואינם:

"מיליון וחמש מאות אלף ילדים יהודים נרצחו בשואה
לעולם לא יוכל אדם לעמוד מול העובדה הזאת במלוא הכרתו
כל אחד מהם היה בראשית חייו. כל אחד היה עולם מלא. צעירים כל
כך היו,
כשלמדו על בשרם איך אדם, ומשפחה, והאנושיות עצמה, נקרעים
לגזרים.

רוב הילדים שנספו לא הותירו סימן. רק מעט מאוד יומנים, מכתבים
וציורים שלהם שרדו

האמנית מיכל רובנר עוררה לחיים ציורים שציירו ילדים בשנות
המלחמה וההשמדה. קו לקו, בעיפרון, שבריריים ועזים, הציורים
מהבהבים מקירות הבלוק, איתותים ששולחת אלינו הילדות, שנסחפה
ואבדה בשואה.

כשאנו מתבוננים בהם כאן, באושוויץ, נוכל לחוש עד כמה האמנות
היא המקום בהו עשויים להתקיים, בעת ובעונה אחת, החיים
ואובדנם.

כדי לראות את ציורי הילדים על הקיר יש לעמוד קרוב.
קווי העיפרון החלשים, כמו גם נושאי האיורים עצמם מחייבים התבוננות כמעט אינטימית

לרגעים אפשר לדמות, מעבר לציור, את היד שצייר אותו – אוחז בעיפרון ולשונו נתונה בריכוז בין שפתיו. אפשר להרגיש את מאמץ הדיוק והתכוונות שהשקע הילד בציור הציפור, הבית, החיילים, עגלת התינוק הריקה והרכבות.

באותה שעה עצמה, השתוללה בעולם סופה, מעשה ידי הנאצים ושותפיהם, שרצחו מיליוני אנשים, באדישות ובעיוורון לייחודו של כל אדם ואחת מהם; שמחקו לבסוף גם את הילדים המצייר עצמו.

במזיגה של תום-ילדות ופיקחון מר, השאירו הילדים-המציירים זיכרון ועדות, ושימרו רגעים ומראות מתוך התמונה הנוראה ביותר שיצר האדם מעודו.

דויד גרוסמן

כדי לראות את ציורי הילדים על הקיר יש לעמוד קרוב.

קווי העיפרון החלשים, כמו גם נושאי האיורים עצמם מחייבים התבוננות כמעט אינטימית

משמעות השואה בחיי ילדים שורדים בעיניו של ד"ר נתן דורסט

רעיונות מרכזיים מתוך מאמרו של ד"ר נתן דורסט "טיפול נפשי בילדים ניצולי שואה" מוגש וערוך לקוראי הביטאון ע"י ד"ר רות מייטלס. המאמר המלא יופיע באתר עמותת יש.

ד"ר נתן דורסט נולד בגרמניה בשנת 1930, כבן צעיר אחרי שלוש בנות. בתחילת שנת 1939, כאשר אביו כבר היה במחנה ריכוז, הסבירה לו אמו שהמצב מסוכן, ושעליהם לברוח לקרובים באנגליה בשתי קבוצות - תחילה נתן שהיה בן 8 ואחותו הגדולה, חנה, שהייתה בת 17. ולאחר מכן שתי האחיות הנותרות. שתי האחיות הנוספות נתפסו בגבול והחוזרו לברלין. בדרך לא דרך הצליחו נתן ואחותו להגיע להולנד והיו היחידים ממשפחתם ששרדו את המלחמה. נתן וחנה מצאו מקומות מסתור בהולנד מסוף 1943 עד סוף המלחמה. בהולנד התחתן, למד פסיכולוגיה ובשנת 1971 עלו ארצה. ד"ר דורסט עבד כפסיכולוג קליני בבית חולים, והדריך מטפלים בעמותת "אלה" (לסיוע לניצולי שואה מהולנד) לגבי אופן הטיפול בניצולי השואה. בשנת 1987 הקים עם מר מנפרד קלפטר ז"ל ועם פרופ' דסברג את "עמך", המרכז הישראלי לתמיכה נפשית וחברתית בניצולי שואה והדור השני, ואף שימש כמנהל קליני של "עמך". לאורך שנות עבודתו פגש ניצולים רבים ופרסם מאמרים בארץ ובעולם, ולצד זאת לימד במסגרות אקדמיות שונות. תרומתו בפיתוח הטיפול בניצולי השואה הייתה משמעותית, ואף נסע לחו"ל על מנת להדריך על כך, לאור ניסיונו הרב. את רעיונותיו המרכזיים כתב ד"ר דורסט במאמרו: "טיפול נפשי בילדים ניצולי השואה" אשר התפרסם בכתב העת "שיחות" בשנת 2008. הוא מתאר את השפעות השואה ומביא בפתיחות את הקשיים וההתמודדות לצד כוחות הריפוי והצמיחה מעוררי ההשראה של הניצולים. את האמונה באדם וביכולתו להתמודד ולצמוח למרות הקושי והכאב. החיבור האישי של נתן דורסט, כילד שעבר את השואה, מאפשר לו להציג תמונה שלמה בה הוא רואה את הקשר עם הניצול בצורה מכילה. ד"ר דורסט מציג במאמרו סיפורי חיים של ניצולים שהיו ילדים בגילאים שונים בתקופת השואה כשהתוצאה של חוויות האובדן שעבר הניצול בזמן המלחמה וההסתגלויות הרבות שנדרשו מהניצול בזמן המלחמה משתנות מקבוצת גיל ואפילו מילד לילד: "רבים מילדי השואה מתלוננים על תחושת הבדידות. מעבר לאובדנים האובייקטיביים הרבים יש תחושה סובייקטיבית של בדידות שהיא ביטוי ליגון וגעגועים לאובדנים של העבר. בתקופת השואה הילדים היו חייבים לקחת אחריות מעבר ליכולתם הפיזית וההתפתחותית. אירועים שהיו צריכים להתמודד איתם היו מבהילים ומעל להבנתם. לכן הופיעו אצלם תגובות של הכחשה, הדחקה, ריחוק וניתוק. למרות כל זאת הילדים הניצולים בגרו, הקימו משפחות, ילדו ילדים וזכו לנכדים ולנינים. רובם הצליחו בחיים".

כל מקרה

מילים : ויסלבה שימברובסקה
תרגום: רפי וייכרט

יכול היה לקרות, חייב היה לקרות,
קרה מוקדם יותר, מאוחר יותר
קרה לא לך.

ניצלת כי היית ראשון,
ניצלת כי היית אחרון,
כי לבד, כי אנשים,
כי לשמאל, כי לימין,
כי ירד גשם, כי נפל צל,
כי שרר מזג אוויר שימשי,

מזל שהיה שם יער,
מזל שלא היו עצים,
מזל שמסילה, וו, קורה, בלם,
מסגרת, סיבוב, מילימטר, שניה.
מזל שתער צף על פני המים.

בגלל, מאחר ש, ובכל זאת, אף על פי,
מה היה אילו יד, רגל,
כפסע, כחוט השערה
מצירוף מקרים.

ובכן הינך? הישר מהרגע הפעור עדין?
ברשת היתה עין אחת, ואתה דרכה?

איני חדלה להשתאות, מלאה בשתיקה.
שמע באיזו מהירות הולם לי לבך.

ניצולת שואה בת 100 זכתה לראשונה להכרה רטרואקטיבית כלוחמת

שרי ורדי, ממונה ארצית על תחום זכויות ניצולי שואה ולוחמים

לסיוע המשפטי במשרד המשפטים בשנים האחרונות הגיעו פניות רבות של לוחמים שנלחמו בנאצים, מרביתם ניצולי שואה שהצליחו לברוח ולהילחם במחתרות (בפרטיזנים), בצבאות שנלחמו בגרמניה הנאצית ובבעלי בריתה. באמצעות הסיוע המשפטי הם זכו לייצוג לקבלת הכרה וקצבה חודשית.

השאלה החוזרת בפי לוחמים רבים שהוכרו לאחרונה היות ורק עתה נודע להם על זכאותם לקבל קצבה חודשית, האם הם זכאים לקבל קצבה רטרואקטיבית על שנים עברו.

וועדת עררים בבית המשפט השלום בירושלים דנה השנה בסוגיה, האם קיימת חובת יידוע של הרשות בבואה לדון בבקשה של לוחם/לוחמת שפנה/תה אליה בהליך מסוים ועל פי בקשתו/ה יש חשש כי לא מיצה/תה את מלוא זכויותיו/ה.

הגב' לידיה בונימוביץ', נולדה בשנת 1922 בקייב שבאוקראינה. במהלך מלחמת עולם השנייה, פונתה במבצע חירום לתוככי רוסיה בעקבות כיבוש הנאצים באוקראינה, שאר משפחתה נספתה. בשנת 1942 היא התגייסה לצבא האדום, ושירתה בפלוגה שעסקה בתיקון ושיקום מסילות ברזל שנפגעו מהפצצות הגרמנים. עבודת תיקון המסילות נעשתה לא פעם תחת מטר הפצצות ובאחת הפעמים לידיה נפצעה מרסיסים ברגלה שהתירו צלקת ברגלה עד היום. לידיה קיבלה בסיום המלחמה מדליות ועיטור כבוד על לחימה באומץ נגד הנאצים.

בשנת 2022 לידיה פנתה לסיוע המשפטי במשרד המשפטים, בפנייתה אלינו הייתה מוכרת ברשות לזכויות ניצולי השואה כניצולת שואה, בעקבות בקשה שהגישה בשנת 2015 לקבלת מענק שנתי המיועד לניצולי שואה שברחו מהכיבוש הנאצי. עד שנת 2022 לא קיבלה לידיה הכרה כלוחמת. הסיוע המשפטי במשרד המשפטים הגיש עבודה תביעה להכרה כלוחמת בנאצים לפי חוק נכי מלחמה בנאצים, תשי"ד-1954, וכך בגיל 100 זכתה לראשונה בהכרה ובקבלת קצבה חודשית והטבות נלוות.

עורכת הדין ליאת ביטון שמונתה לייצגה מטעם הסיוע המשפטי, הגישה לרשות לזכויות ניצולי השואה בקשה לקבלת הכרה וקצבה רטרואקטיבית מיום הגשת הבקשה למענק שנתי, קרי פברואר 2015, וזאת בהסתמך על כך שלידיה הצהירה בטופס הבקשה כי "ב 1942 הכריחו אותי ללכת לארמיה, ושם נלחמתי עד שנת 1945". הרשות לזכויות ניצולי השואה דחתה את בקשתה וזאת למרות הצהרתה שהיא התגייסה לצבא ונלחמה עד שנת 1945.

עורכת הדין ליאת ביטון וייצמן הגישה ערעור, לוועדת עררים בבית המשפט השלום בירושלים, על החלטת הרשות לדחות את בקשתה לקבל הכרה המזכה בקצבה רטרואקטיבית. לטענתנו בערעור הרשות לא הביאה לידיעתה כי היא זכאית להגיש תביעה להכרה לפי חוק נכי המלחמה בנאצים, תשי"ד – 1954. עמדתנו נתקבלה. בפסק הדין נקבע כי "המדינה הפרה את חובת הזהירות והיידוע שלה בהחלטת 2015 והסעד המתאים להפרה זו הוא השבת המצב לקדמותו, כלומר הרחבת ההכרה ליום הגשת הבקשה הראשונה ב-2015" (ו"ע 17631-02-23 ל"ב נ' הרשות לזכויות ניצולי השואה).

לראשונה בית משפט קבע הכרה וקצבה רטרואקטיבית ללוחמת ששירתה בתקופת מלחמת העולם השנייה בצבא האדום, מיום הגשת בקשתה למענק שנתי.

ניצולי שואה ולוחמים בנאצים מוזמנים לפנות אלינו למימוש זכויותיהם, כל אחת ואחד זכאים לייעוץ ללא עלות וללא מבחני הכנסה, הן בשאלת הכרה בנרדפות והן בהכרה במחלות וקבלת תגמול לפי הכנסה ותגמול מוגדל.

ניצולי שואה ולוחמים (בצבאות ופרטיזנים שלחמו בנאצים), מוזמנים לפנות לסיוע המשפט במשרד המשפטים, לקבלת ייעוץ וייצוג משפטי ללא תשלום וללא מבחני הכנסות, רכוש וחסכוניות.

טלפון – 073-3927788, לקבלת מידע בתיק: *6405 או 1222645

הכניסה לאתר באמצעות גוגל- בעברית ובאנגלית:
עמותת יש- ילדים ויתומים ניצולי שואה בישראל
www.holocaustchildren.com

אתר העמותה מאפשר לנו להעמיק בנושאים שעסקנו בהם בביטאון זה (2023)

לאתר יועלו:

- ביטאון עמותת יש 2023.
 - מאמרו של ד"ר דורסט אובדן והתפתחות. טראומטיזציה בטיפול נפשי בילדים ניצולי שואה. ערכה ד"ר רות מייטליס.
 - יומנה של טובה פגי שנכתב בהיותה בת 12 ושחררה מאושוויץ (1939-1945).
 - סיפורה של טובה פגי "לא מוותרת לא שם ולא כאן" שנכתב בבגרותה.
- לבנה דינרמן יו"ר האתר.

אסיפה כללית
יולי 2023

יו"ר העמותה בריקוד

סניף השפלה -
בית כנסת תוניסאי

ערב הצדעה לשורדי השואה
השורדת שרה ווינשטיין

יום הולדת
למרצל מרקוביץ
גיל 100
בלשכת ראש העיר

בבית דוד בן גוריון

סניף כפר סבא
בסיום בשדה בוקר

פעילות בועד המנהל בשנת

כפר סבא - שרים
למרצל מרקוביץ

בת-שבע פורת מוועידת התביעות
אורחת באסיפה הכללית 2023

וועד מנהל - חברי וועד מנהל של
עמותת יש בישיבה 2023

לבנה דינרמן ונכדתה נציגות
עמותת יש בטקס יום
השואה והגבורה ביד ושם

חברי סניף רמת גן
ביקרו בקיבוץ יד מרדכי

עמותת יש שמחים ומאושרים
כנס 2023

שורדי עמותת יש בריקוד

כנס שמח מאי 2023

ראש עיר כפר סבא
מכבד את רבקה כספי

הרמת כוסית
וברכות לירוחם וחיים
וועד מנהל 2023

שמח בעמותת יש כנס מאי 2023

חברי ועד מנהל עמותת יש
בכנס של עמותת גאל אלין גוטלמן

סניף השפלה התכנסות
הוקרה לשורדי השואה
בבית לוחמי הגטאות

ראש העיר תומר גלאם ויור עמותת
יש עליזה הרשקוביץ בהנחת
זר לזכר הנספים-אשקלון

עמותת יש השפלה
בבית כנסת בעכו

סניף אשקלון בשת"פ עם ביה"ס
להמחשת סיפורי השואה

ציורי תלמידים
בסניף אשקלון

מיזם המחשת סיפורי שואה באשקלון

עמותת יש ובסניפים 2023

סניף השפלה בסיור באתר
ארכאולוגי בקיסריה

שורדי אשקלון עם תלמידי ביה"ס

הרמת כוסית
וברכות לירוחם וחיים
וועד מנהל 2023

שורדי סניף השפלה בסיור בבית כנסת בעכו

פאני ומשה שטרן
ביום הזיכרון לשואה
ולגבורה של עמותת שבת מתוקה
2023

ביום שבת, חג שמחת תורה, כב' בתשרי תשפ"ד – 7.10.2023, נפתחו שעריי הגיהנום ועודם פתוחים ויישארו פתוחים עוד הרבה, הרבה זמן. אלה שחוו בנפשם ועל בשרם את הזוועות ושרדו, יחיו את חייהם לעתיד עם השעות האיומות ולצדן, עם הצלקות בגוף ובנפש. כמותם החטופים ובני המשפחות של אלה וגם אלה והמשפחות השכולות של אלה שלא שרדו. כמותם גם רוב העם במדינת ישראל. בשבת השחורה הזאת, אנחנו, חבריי עמותת יש, ילדים ויתומים ניצולי שואה ואתנו כול שורדי השואה, טולטלנו ונזרקנו, שלא בטובתנו, עשרות שנים אחורה. כול אחת ואחד מאתנו לעבר המסויט שלה ו/או שלו. בעלותנו ארצה, לאחר השואה, חשנו רובנו כמו נולדנו מחדש, כישראליות וישראלים במדינה שלנו – מדינת ישראל העצמאית, הבוטחת בעצמה ומשרה ביטחון על כול אזרחיה. גדלנו, בגרנו והשתלבנו בין בניה של הארץ. בנינו משפחות וחיים. אנחנו הנמשל של המשל היפני: " לא ניתן לשבור אדם שבנה את עצמו משברים". חלפו עשרות שנים ובארץ העצמאית שלנו התרחש אירוע שואתי. יום ה- 7.10.2023, לא היה שואה, השואה הייתה אירוע חד פעמי, נמשך חמש שנים, שינה סדריי עולם... יום ה- 7.10.2023 היה אירוע שואתי מזווע ומזעזע, פוגרום מחריד באכזריותו ובהיקפו. רובנו ממשיכים את חיינו כשצללי ההלם, הכאב, הצער והאבל מהיום הנורא הוא מחשיכים את ימינו ואת לילותינו. אבל, אנחנו ממשיכים כי אנחנו יודעים שאף על פי כן ולמרות הכול, קמים מתהומות וממשיכים וחיים. אנחנו עשינו זאת כנגד כול הסיכויים. האירוע השואתי הזה לא רק זרק אותנו אחורה, לימים השחורים של ילדותינו, הוא גם ערער, לרבים, את הביטחון והאמונה וסדק את התקווה. לאלה נאמר שאת הביטחון האמונה והתקווה בעתיד המדינה מחזירים לנו, מדי יום ביומו, חיילי צה"ל באשר הם על משמרתם וכך גם המתנדבים באשר הם ממשיכים להביא ולהשרות את רוח הלכידות והחוסן הנפשי של העם שלנו. אסיים בחיבוק הזדהות עמוקה, ללא שיעור, עם קרבנות השבת השחורה – 7.10.2023 קורבנות המעגל הראשון וקורבנות כול המעגלים העוטפים אדם – בני המשפחות הגרעיניות, המורחבות והחברים. אדגיש את כמיהתנו ותקוותנו לשובם של כול החטופים בהקדם האפשרי ואת הזדהותנו עם ותמיכתנו במשפחות החטופים במאבקן הבלתי מתפשר. נשלח ברכת חזק ואמץ ואיחולים לשלומם של החיילים המגנים על המולדת ועלינו והנוסכים בנו ביטחון, אמונה ותקווה. אנחנו אתכם, האמיצים והגיבורים, בלב ובמחשבות כשם שאתם למעננו ועבורנו.

עמותת יש-רשימת בעלי תפקידים 2023

רשימת חברי ועד המנהל ובעלי תפקידים 2023

email	מיקוד	כתובת	פקס	פלאפון	טלפון	שם	תפקיד
amutatvesh@gmail.com	6527622	לקביעת פגישה נא ליצור קשר טלפוני: רח' יהודה הלוי 143, תל אביב ת.ד. 51426, תל אביב	153-3-5602979	פעילות המשרד ימים א, ב, ד, ה, 09:00-14:00	03-5602979 050-3302700	ציפי דיק	משרד ארצי – מנהלת משרד העמותה
amutatvesh@gmail.com	5238103	רחוב ירושלים 5, רמת גן	03-6772583	053-3555663	077-3441389	רחל כ"ץ	יו"ר ארציות
amutatvesh@gmail.com	5238103	רחוב ירושלים 5, רמת גן	03-6772583	053-3555663	077-3441389	רחל כ"ץ	רכזת סניפים
mog@bezeqint.net	7406510	רחוב השרון 13, נס ציונה	08-9404415	052-6905506	08-9404415	משה גרינפלד	סגן יו"ר
yseiburg@gmail.com	4681222	בית יוליאנה, רחוב דוד ריזאל 22 דירה 371, הרצליה		054-4779930		יששכר אלבורג	חבר כבוד
koshal105@gmail.com	5223346	רחוב נחום 16, רמת גן	073-7367432	054-6609863	03-6744731	שלמה קוחל	גזבר
gshaike@gmail.com	7861751	רחוב ירושלים 86/9, אשקלון	אין	050-9728830	08-6737647	שייקה גור אל	יו"ר ועדת נספים
tamarm@meitar.com	0852506	רחוב אבא חיל, רמת גן			03-6103904 03-6103856	עו"ד תמר מגדל עו"ד עדי בלומנטל	יועץ משפטי
goldberg@goldbergpa.co.il	9546457	רחוב נבי נטרים 68 ת.ד. 43049 י"מ	02-6547667		02-6547666	גולדברג אילנות	רו"ח
Brappa5@gmail.com	5253720	רחוב ר"ד כהן 12, גן בעיר, רמת גן	03-5242083	054-7662131	03-6759644	בתיה רפפורט	יו"ר ועדת רווחה ואילנות חיים יו"ר מערכת ביטאון העמותה
naomikomberg@gmail.com	5838510	רחוב באליק 102, תולין	03-5050234	054-6312844	077-5150234	נעמי קורנברג	יו"ר ועדת תוממות
haitahl@walla.co.il	3455811	רחוב הפלמ"ח 9, חיפה	אין	050-7303401	04-8246988	מיכאל קילמנוביץ	יו"ר ועדת מיעוץ זכויות
levana.dinerman@gmail.com	9723201	רחוב משה שור 1 רמות, ירושלים	02-5713226	052-8403583	02-5867843	לבנה דינרמן	יו"ר ועדת אתר
irachiolea@hotmail.com	5251115	רחוב ז'בוטינסקי 45, מתיגן	03-7512450	052-3686445	03-7512450	ירחם צ'וקליה	יו"ר ועדת ביקורת
Listek.fam@gmail.com">Listek.fam@gmail.com	6249708	רחוב יהושע בן נון 70, תל אביב	03-6056064	054-5892095	03-6056064	חיים ליטסק	סגן יו"ר ועדת ביקורת
Alizaher084@gmail.com	7851038	רחוב קדיש 41 אשקלון	0722493035	054-2424409	אין	עליזה הרשקוביץ	
gshaike@gmail.com	7861751	שר' ירושלים 86/9, אשקלון	אין	050-9728830	08-6737647	שייקה גור אל-סגן	אשקלון
lea@canetti.biz	7744007	רחוב רוגוזין 51/15, אשדוד	08-8667659	050-5719143	08-8557236	לאה קנטי	אשדוד
slomo1937@walla.com	7631052	רחוב הרצוג 23 רחובות	08-9468082	055-9930007	08-9468082	שלמה אנגלמן	אשדוד
aimmand1943@012.net.il	7628516	רחוב הרב יהודה מלצר 14 רחובות	08-9316973	052-2323491	08-9476477	עמרם שוקרון	השפלה / רחובות
naomikomberg@gmail.com	5838510	רחוב באליק 102, תולין	03-5050234	054-6312844	077-5150234	נעמי קורנברג	חולון / בת ים
benckatz@gmail.com	32297	רחוב התיכון 15 חיפה		052-5608042 050-7256320		בני כץ אלכס שובל	חיפה והצפון
esthersara8@gmail.com	9540067	רחוב שאולזין 62 ירושלים	09-7652403	050-3007235	02-6518163	אסתר פרידמן	ירושלים
יאן	4463104	רחוב בקעת הירח 2/6, כפר סבא		054-5906717	09-7652403	פאני שטרן	כפר סבא – יו"ר
יאן	5238103	רחוב ירושלים 5, רמת גן	03-6772583	053-3555663	077-3441389	רחל כץ	רמת גן / גבעתיים / פי"ת/ת"א
ezrvro@gmail.com	4464460	רחוב הנחשן 44 רמת השרון רחוב ברודצקי 86 דירה 714 תל אביב	03-5473544	054-5408880 052-8783796	03-5491349	רוזן עזרי פילוסוף משה	רמת השרון / הרצליה
amutatvesh@gmail.com		03-5602979	153-3-5602979	למשרד הראשי	להתקשר	לשאלות נא	באר שבע קיבוצים מושבים

